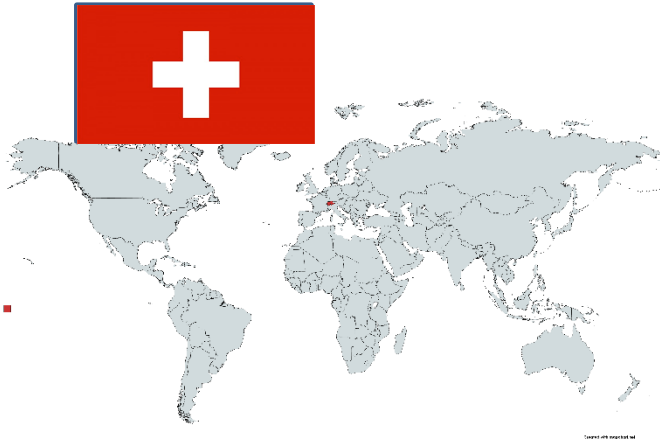

שוויץ

סקירה כלכלית

ספטמבר 2023

רקע ונתונים כלליים¹

שטח: 41,277 קמ"ר (135 מתוך 254 בעולם)

ישראל - 22,072 קמ"ר (152 מתוך 254)

אוכלוסייה: 8.842 מיליון נפש

עיר בירה: ברן (העיר הגדולה ביותר – ציריך)

משטר: רפובליקה קונפדרטיבית

(26 קנטונים סמי-עצמאיים בענייני פנים)

נשיא מכהן: Alain Berset

(מכהן בתפקיד מינואר 2023)

שפה רשמית: גרמנית (62%), צרפתית (22%), איטלקית (8%), אנגלית (5%), רומאנש (0.5%).

מטבע: פרנק שוויצרי.

1 דולר – 0.89 פרנק שוויצרי (CHF).

גיאוגרפיה: שוויץ ממוקמת במערב אירופה, במרכז הרי האלפים (יותר ממחצית משטחה גבוה מ-1,000 מ'). גובלת בצרפת במערב, גרמניה בצפון, ליכטנשטיין במזרח, אוסטריה בצפון-מזרח ואיטליה בדרום.

אינדיקטורים כלכליים מרכזיים לשנת 2022²

ישראל	שוויץ	אינדיקטור
523	807	תמ"ג נומינלי GDP, current prices Billions of U.S. dollars
52,349	84,661	תמ"ג לנפש במונחי PPP Purchasing power parity
54,710	92,371	תמ"ג לנפש במונחי Per capita 2022 international dollars per capita
6.4% -2022 8.6% - 2021 -1.9% - 2020	2.1% - 2022 4.2% - 2021 -2.5% - 2020	שיעור הצמיחה הכלכלית real GDP growth
4.4%	2.8%	שיעור האינפלציה 2022 Inflation rate, average consumer prices
35	36	קלות עשיית עסקים 2020 דירוג בין 1-190 כאשר ציון נמוך מבטא תוצאה טובה
AA-	AAA	דירוג אשראי S&P 2022

¹ CIA The World Factbook ,The World Bank

² IMF; The World Bank; World Economic Forum

רקע כללי

שוויץ היא קונפדרציה דמוקרטית. הממשלה נקראת המועצה הפדרלית והיא מונה 7 חברים (שרים) המחליפים ביניהם ברוטציה שנתית את תפקיד הנשיאות לתקופת כהונה אחת. הם מייצגים מפלגות, אזורים ושפות שונות של המדינה. כיום ישנם 2 נציגים של המפלגה הליברלית (FDP), שניים מהמפלגה הסוציאל דמוקרטית (SP), שניים ממפלגת Swiss People (מפלגת הימין-SVP) ואחד ממפלגת המרכז. כיום ועד סוף שנת 2023 הנשיא הוא Alain Berset מהמפלגה הסוציאל דמוקרטית.

הדמוקרטיה בשוויץ היא ישירה ורבות מההחלטות מתקבלות במשאל עם. בנוסף לממשל הפדרלי, מתקיים בשוויץ ממשל קנטונלי - 26 הקנטונים של שוויץ (הנמצאים במעמד הדומה למדינות) נהנים מעצמאות רבה בתחומים רבים.

הפרלמנט מורכב ממועצה לאומית המונה 200 חברים ומועצת המדינות, המייצגת את הקנטונים ומונה 46 חברים. חברי שני בתי הפרלמנט נבחרים אחת ל-4 שנים בבחירות ישירות. הבחירות הבאות צפויות באוקטובר 2023.

רקע כלכלי:

שוויץ היא מהכלכלות היציבות בעולם. חוזקותיה העיקריות הן מדיניות מוניטרית ארוכת טווח, סודיות בנקאית (משכך נהפכה למדינה מועדפת בתחום זה ובעלת זרם השקעות זרות קבוע, אם כי בשנים האחרונות מדיניות זו נמצאת תחת ביקורת - ר' בהמשך), שיעורי אבטלה נמוכים, גרעון תקציבי נמוך ויציבות פוליטית. לשוויץ מדיניות ליברלית בנושאי סחר והשקעות (פרט לחקלאות-שם היא קרובה לישראל במדיניות) ומדיניות פיסקאלית שמרנית. המערכת המשפטית בשוויץ מפותחת ביותר, החוק המסחרי מוגדר היטב וחוקים ותקנות חזקים מגינים על השקעות זרות.

כמדינה קטנה יחסית ונעדרת משאבי טבע בולטים, שוויץ תלויה במידה רבה בסחר החוץ שלה על מנת לצמוח. המדינה תלויה בשווקי יצוא כמקור הכנסה ומנוע צמיחה ובייבוא כמקור לחומרי גלם ואמצעי להרחבת מגוון המוצרים והשירותים המצויים בשוק. מדיניות הסחר השוויצרית היא ליברלית באופן כללי ונסמכת על יישום הלכה למעשה של סחר חופשי, בעיקר במוצרי התעשייה. מנגד, הסקטור החקלאי נותר יחסית מוגן מפני יבוא מתחרה ונתמך בעיקר ע"י כלי סבסוד שונים. על מנת להבטיח את כושר התחרותיות של שוויץ באיחוד האירופי, רגולציות אירופאיות רבות בתחומים מגוונים אומצו במלואן או כמעט במלואן ע"י שוויץ (הרמוניזציה ביבוא), מה שמביא לכך שכמחצית מייצוא הסחורות והשירותים שלה מיוצא לאיחוד. יצוין עוד כי יבוא מקביל הוא מותר וחופשי לחלוטין בשוויץ.

שוויץ בולטת, בייחוד על רקע היותה מדינה וכלכלה קטנה יחסית, בריכוז גבוה של חברות רב-לאומיות שצמחו וגדלו בשוויץ ושפעילותן מתפרשת למדינות רבות ברחבי הגלובוס. לדוגמא, ענקית המזון נסטלה, שתיים מחברות הפארמה הגדולות בעולם (נוברטיס ורוש), קונצרנים גדולים בתחום תעשיית המתכת והמכונות (כדוגמת ABB) חברת הזרעים סינג'ינטה ועוד. שוויץ חתומה על הסכם

"איגוד הסחר החופשי האירופי" (אפט"א - EFTA) וחברה במספר ארגונים בינלאומיים כלכליים חשובים, ביניהם קרן המטבע הבינ"ל, ארגון הסחר העולמי (ה-WTO) וה-OECD.

שוויץ היא יצרנית השעונים הגדולה בעולם והענף הנו ענף הייצוא השלישי בגודלו במדינה. ענפי תעשיות שוויצריות מובילות נוספות הם ענף המכונות, כימיקלים ותרופות, בנקאות, ביטוח ותיירות. באופן מסורתי וביתר שאת מאז סוף מלחמת העולם השנייה, שוויץ מהווה "מרכז שירותים" במרכז אירופה. כיום כ-70% מהמועסקים במשק השוויצרי מועסקים בסקטור השירותים. ענף עיקרי בכלכלת שוויץ הוא ענף התיירות, המעסיק כמעט 4% מכלל האוכלוסייה הפעילה בשוויץ.

לאחר שבשנת 2011 נקבעה רצפת שער החליפין יורו/פרנק ביחס של 1.2 פרנק שוויצרי ל-1 יורו, בשנת 2015 החליט הבנק המרכזי השוויצרי (SNB) להפסיק לתמוך ברצפת שער חליפין זו. הדבר הוביל לזעזוע מיידי בשווקים ולייסוף הפרנק השוויצרי בכ-30% בטווח המידי ובכ-10% בטווח הארוך, מה שהוביל לפגיעה בכושר התחרותיות של היצרנים השוויצרים ועודד מגמת העברת מפעלי ייצור מחוץ לשוויץ. בשנים האחרונות חל פיחות של שער החליפין של הפרנק אל מול היורו, והוא עומד כיום על 0.96 פרנק ליורו.

פגיעה משמעותית נוספת בכלכלה השוויצרית נבעה מלחץ בינ"ל שהופעל על מוסדות פיננסיים בשוויץ בדרישה להסרת הסודיות הבנקאית ולפעולה עפ"י המלצות ה-OECD בכל הנוגע להחלפת מידע בנקאי מרצון. לאחר שספגו קנסות כבדים, נאלצו המוסדות הפיננסיים השוויצרים לשתף פעולה בנושא, מספר הסכמים נחתמו והסודיות הבנקאית השוויצרית, שהייתה היתרון התחרותי של מערכת הבנקאות בשוויץ ואחד מסימני ההיכר שלה, נפגעה מאז משמעותית. בנוסף, הממשלה השוויצרית נשאה ונתנה לגבי שדרוג אמנות כפל מס עליהן חתמה עם מספר מדינות, כולל ארה"ב, בכדי להחיל עליהן את הסטנדרטים הנהוגים ב-OECD.

אחד התחומים הרגישים הנוספים בשוויץ הוא תחום החקלאות והסובסידיות החקלאיות להן זוכים החקלאים הקטנים במשקים ההרריים והמרוחקים במדינה. הפחתה משמעותית בסובסידיות אלה בשנים 2016-2017, גרמה לוויכוח מתמשך בפרלמנט בשוויץ לגבי נכונות המהלך והסכמת המדינה לנקוט במהלכים נוספים בעתיד לקידום ליברליזציה בסקטור החקלאות. יצוין בהקשר זה כי שוויץ נמצאת יחד עם ישראל בקבוצת ה-G10 והיא אף מובילה אותה. מדובר בקבוצת מדינות שהן יבואניות מזון (Net importing countries) המייצגת עמדה יותר דפנסיבית ביחס למו"מ על הפחתת תמיכה בחקלאות, המתנהל ב-WTO.

בכל הקשור למדיניות תמיכה בחדשנות, שוויץ פועלת באמצעות Innosuisse (המקבילה השוויצרית הפדרלית לרשות החדשנות) לתמיכה בפרויקטי מו"פ במסגרת הורייזן, במסגרת קולות קוראים לתמיכה בפרויקטי מו"פ בילטרליים ובתכניות נוספות. בשנה האחרונה בוצע שינוי, והתמיכה כיום ניתנת גם לחברות ולא רק לגופי מחקר ואקדמיה, כפי שהיה עד כה. בנוסף לרשות זו, ישנה תמיכה הולכת וגוברת בחדשנות המבוצעת באמצעות 26 הקנטונים של שוויץ (לא כולם פעילים בתחום באותה מידה). הקנטונים מפעילים פארקים טכנולוגיים, אקסלרטורים וחממות, וכן מתחרים

ביניהם על משיכת חברות רב לאומיות וחברות יצרניות שוויצריות גדולות לתחומם. בשוק השוויצרי חשוב לפעול גם ברמה הקנטונלית ולא רק ברמה הפדרלית, ע"מ לשתף פעולה בתחומים כלכליים ועסקיים, שכן הקנטונים הם גורם חשוב בכלכלה והם מרכזים בידיהם סמכויות רבות ותקציבים.

תעשיות בולטות/ מאפייני הכלכלה המקומית³

נתוני סחר⁴:

שנה	סכום יצוא לעולם במיליארדי דולרים	סכום יבוא מהעולם במיליארדי דולרים	מאזן מסחרי במיליארדי דולרים
2022	400	356	43
2021	379	323	56
2020	318	290	28
2019	313	276	37

שותפות הסחר הגדולות בשנת 2022:

יצוא

יצוא במיליארדי דולרים	אחוז מסך היצוא של שוויץ	מאזן מסחרי במיליארדי דולרים	
65	16	25	ארה"ב
53	13	-16	גרמניה
44	11	22	סין
25	6	0	איטליה
21	5	-2	צרפת

מוצרי היצוא העיקריים הם: כימיקלים ומוצרים פרמצבטיים, אבנים יקרות ויהלומים, מיכון וציוד אלקטרוני, שעונים, מתכות, תכשיטים ומזון ומשקאות.

יבוא

יבוא במיליארדי דולרים	אחוז מסך היבוא של שוויץ	מאזן מסחרי במיליארדי דולרים	
69	20	-16	גרמניה

³ UN Comtrade

⁴ אתר הממשלה השוויצרית - <https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/industry-services/foreign-trade.html>

25	11	39	ארה"ב
0	7	24	איטליה
-2	6	22	צרפת
22	6	21	סין

מוצרי היבוא העיקריים הם: אבנים יקרות ויהלומים, כימיקלים ומוצרים פרמצבטיים, מיכון וציוד אלקטרוני, אנרגיה ודלקים, מתכות ורכבים.

סקטורים מרכזיים בכלכלה

מכונות תעשייתיות

לשוויץ מסורת תעשייתית ארוכת שנים המבוססת על חינוך טכנולוגי באיכות גבוהה (שניים ממוסדות החינוך האקדמי הטכנולוגי הטובים באירופה ובעולם נמצאים בשוויץ - ETH ו-EPFL). לפיכך, התפתחה בשוויץ ברבות השנים, תעשיית מיכון מתקדמת המבוססת על דיוק ואיכות.

כימיקלים ופרמצבטיקה

שוויץ, ובפרט העיר באזל, משמשת "בית" לשתיים מחברות התרופות הגדולות בעולם - Novartis ו-Roche. לצדן פועלות חברות רבות נוספות בענפי הפארמה והביוטק. התעשייה השוויצרית בענפים אלה חדשנית מאוד ומבוססת בעיקרה על חדשנות ומו"פ.

תיירות

שוויץ פיתחה תשתית תיירותית מפותחת, במיוחד באזורים ההרריים ובערים, מה שהופך אותה לשוק אטרקטיבי לציוד ולשירותים הקשורים בתיירות ופנאי.

שעונים

ההנדסה המתקדמת שינתה את תעשיית השעונים בשוויץ, מתעשייה ביתית כפי שהייתה בעבר, לענף תעשייתי מפותח ומתוחכם. שוויץ הנה יצרנית ויצואנית מובילה בעולם תחום השעונים וידועה במיוחד במוצרי היוקרה בענף זה, עם כמה מן השמות היוקרתיים בעולם.

בנקאות

הבנק המרכזי של שוויץ, האחראי על המדיניות המוניטרית הוא ה-SNB. בשוויץ למעלה מ-500 בנקים: מספר בנקים מסחריים גדולים, בנקים קנטונאליים בבעלות ממלכתית וכן בנקים פרטיים בבעלות משפחתית. שוויץ שמרה על ניטרליות במהלך שתי מלחמות העולם, אינה חברה באיחוד האירופי ואפילו לא הייתה חברה באו"ם עד שנת 2002. הניטרליות השווייצרית והריבונות הלאומית, שזכו להכרה ארוכה על ידי מדינות זרות, טיפחו סביבה יציבה שבה יכול היה המגזר הבנקאי להתפתח ולשגשג. שניים מהבנקים הגדולים בעולם הם שוויצרים.

חקלאות

שוויץ מגינה על תעשיית החקלאות שלה באזורי ההר והעמק המרוחקים מהמרכזים העירוניים. ההגנה ניתנת הן באמצעות כלי תמיכה (סבסוד) והן בהגנה כנגד יבוא מתחרה. הייצור המקומי מספק כ-60% מן המזון הנצרך במדינה.

הסכמים בילטרליים משמעותיים של שוויץ עם יתר מדינות העולם

שוויץ חתמה על 33 הסכמי סחר חופשי עם 43 מדינות. מרבית הסכמי הסחר של שוויץ נחתמו באמצעות איגוד הסחר החופשי האירופי (EFTA) - ארגון סחר אזורי המורכב משוויץ, ליכטנשטיין, איסלנד ונורבגיה. למרות ששוויץ אינה חברה באיחוד האירופי, יש לה סדרה של הסכמים בילטרליים עמו, המבטיחים לה רבים מהיתרונות הכלכליים בסחר מהם נהנות המדינות החברות באיחוד. כך, למשל, תעריפים מועדפים או פטורים ממס חלים על סחורות שיובאו מאזור הסחר החופשי EU-EFTA, כאשר על היבואן להגיש בקשה להצהרת יבוא ולהפיק תעודת מקור.

ארגונים בינ"ל בהם חברה שוויץ:

- OECD : כן (1961)

- WTO : כן (ממקימי הארגון ב-1995). מיקום מטה הארגון בז'נבה, שוויץ.

מדינות עמן לשוויץ יש הסכם סחר:

אירופה: א"א, אנגליה, מקדוניה, אלבניה, סרביה, אוקראינה, מונטנגרו, איי פארו, בוסניה-הרצגובינה, מולדובה, בריטניה, קוסובו, גיאורגיה ואיחוד המכסים האירו אסיית. אגן היס התיכון: טורקיה, ישראל, הרשות הפלסטינית, מרוקו, ירדן, טוניסיה, לבנון, אלג'יריה ומצרים.

שאר העולם: מקסיקו, סינגפור, צ'ילה, דרום קוריאנה, קנדה, יפן, קולומביה, פרו, הונג-קונג, סין, פיליפינים, אקוודור, תאילנד, אינדונזיה, הודו, וייטנאם, מלזיה, קוסטה ריקה ופנמה, איחוד המכס דרום אפריקה-נמיביה-לסוטו-אסוואטיני ובוטסואנה, GCC (מדינות המפרץ).

יוזמות מרכזיות של ממשלת שוויץ בשנתיים האחרונות:

ממשלת שוויץ משקיעה רבות בשימור ופיתוח כושר התחרות של התעשייה השוויצרית. הדבר נעשה תוך שימוש במספר כלים, כאשר העיקריים שבהם הם:

1. תמיכה במו"פ טכנולוגי באמצעות תמיכה בשיתוף פעולה בין תעשייה למוסדות מחקר ואקדמיה, ביחוד בתחומי המדע והטכנולוגיה.
2. מערכת חינוך מקצועי, המתחילה כבר בשלב לימודי התיכון והמכשירה כוח אדם טכני ("בעלי מקצועי") ברמה מקצועית גבוהה (מכונאים, חשמלאים, הנדסאים וכדומה), המהווים את חוט השדרה של התעשייה השוויצרית ומבטיחים פרוץ ושכר גבוה לעובד.

יחסי סחר ישראל - שוויץ

ישראל ושוויץ מקיימות יחסים דיפלומטיים מלאים החל משנת 1949. לישראל שתי שגרירויות רשמיות בשוויץ, האחת בברן (בירת שוויץ) והשנייה בג'נבה (לאו"ם ולמוסדות הבינלאומיים - ארגוני האו"ם, ארגון הסחר העולמי ו-CERN). לשוויץ שגרירות רשמית בתל אביב וקונסולית כבוד באילת. הנספחת המסחרית של משרד הכלכלה והתעשייה הישראלי בשוויץ היא סגנית

השגרירה לארגון הסחר העולמי (ה-WTO) בג'נבה ואחריות על הייצוג בפועל של ישראל בארגון, כמו גם על חיזוק יחסי הסחר הבינלאומיים בין ישראל ושוויץ.

ישנם לא מעט מאפיינים משותפים ודומים לכלכלות ישראל ושוויץ. מדובר במדינות קטנות יחסית (היקף האוכלוסייה בשתייהן עומד על קצת מעל ל-8 מיליון איש), שתייהן מתבססות על חדשנות טכנולוגית ותעשיות עתירות ידע כמנוע לצמיחה כלכלית ובשתייהן סקטור החקלאות מוגן ונתמך ע"י מדיניות ממשלתית (אך בעוד שבאשראי הדבר נעשה על פי רוב באמצעות מכסי הגנה ומכסות יבוא, הרי שבשוויץ יש שימוש רב בכלי סבסוד).

יחד עם זאת, יש גם לא מעט מן השונה. בעוד ישראל ידועה בעולם ביזמות וחדשנות טכנולוגית המונעת בעיקרה ע"י חברות סטארט-אפ, הרי שבשוויץ פעילות החדשנות הטכנולוגית מבוצעת לרוב בחברות התעשייתיות הגדולות והגלובליות. ואולם, הביקורת המושמעת בשוויץ בהיבט זה היא שפעילות החדשנות בחברות הגדולות היא איטית וכפופה לתהליכים מסורבלים וארוכים, מה שפוגע בתעוזה וביכולת לייצר חדשנות. אין זה פלא, לפיכך, שחברות שוויצריות-גלובליות לא מעטות תרות אחר שיתופי פעולה עם חברות ישראליות בתחומי החדשנות הטכנולוגית וחלקן אף פתחו בארץ מרכזי חדשנות ואיתור טכנולוגיה (סקאוטינג). חשוב עוד לציין כי פעילות הפיתוח בחברות התעשייה והשירותים השוויצריות נתמכת הן ע"י מוסדות מחקר ואקדמיה מהטובים בעולם (כגון EPFL בלוזאן ו-ETH בציריך) והן על חינוך מקצועי טכני ברמה גבוהה, המספק כוח אדם מוכשר ומיומן למפעלי התעשייה במדינה.

מספר סקטורים בולטים בפעילות הבינלאומית המסחרית מול שוויץ בשנים האחרונות: השקעות במגוון סקטורים, פודטק, טכנולוגיות פינטק, אינשורטק AI, טכנולוגיות בריאות וביוטכנולוגיה (כולל ביג דאטא ו-AI), קליימטק, ייצור מתקדם וערים חכמות.

בשנתיים האחרונות, מתקיימים אירועים עסקיים ומשלחות בעיקר בסקטורי הבריאות, פודטק, אגריטק, תעשייה מתקדמת ופינטק. בין החברות שקיימו אירועים עם חברות ישראליות בארגון הנספחות, או שביקרו בארץ ונפגשו עם חברות, ניתן למנות את בנק UBS, חברות הפארמה נובארטיס ורוש, חברת הפארמה Debiopharm שאף השקיעה השקעות משמעותיות בשני סטארטאפים ישראלים, חברת ABB, חברת SWATCH, רשות השידור האירופית EBU, חברת הטלקום הגדולה בשוויץ SWISSCOM, סינגינטה, רשת הריטייל הגדולה במדינה MIGROS, חברת נסטלה ועוד.

נתוני סחר עם שוויץ:

יצוא הסחורות הישראלי לשוויץ (כולל יהלומים) בשנת 2022 הסתכם בכ-1.5 מיליארד דולר, נתון המשקף עלייה של כ-106% בהשוואה ל-2021. העלייה נובעת בעיקר מגידול משמעותי בהיקף היצוא הישראלי של אבנים ומתכות יקרות, המהוות נתח מרכזי ביצוא לשוויץ (כ-75%). היצוא לשוויץ כולל אבנים ומתכות יקרות, מכונות ומיכון חשמלי ומכני, מכשור אופטי ורפואי, כימיקלים ומוצרי תעשיות כימיות ומתכות בסיסיות.

יבוא הסחורות משוויץ לישראל בשנת 2022 הסתכם בכ-1.4 מיליארד דולר, נתון שנותן ללא שינוי בהשוואה לשנת 2021. היבוא משוויץ כולל מוצרים פרמצבטיים, מוצרי טבק, אבני חן, מכשור אופטי רפואי ואחר, מכונות ומיכון חשמלי ומכני ושעונים.

יצוא השירותים העסקיים לשוויץ עמד בשנת 2021⁵ על מיליארד דולר ואילו יבוא השירותים העסקיים עמד על כחצי מיליארד דולר.

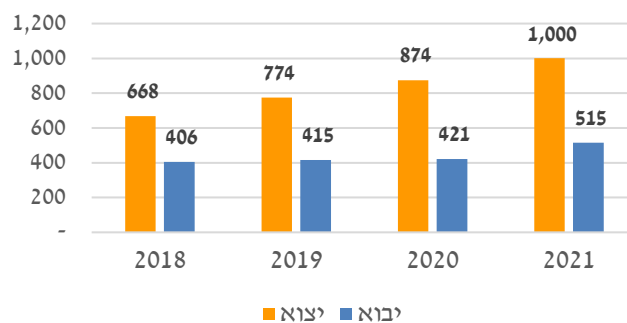
נתוני סחר בטובין עם שוויץ⁶:

שנה	סכום יצוא במיליוני דולרים	אחוז היצוא מתוך סך יצוא הסחורות הישראלי	סכום היבוא במיליוני דולרים	אחוז היבוא מתוך סך יבוא הסחורות הישראלי	מאזן הסחר במיליוני דולרים	יקף סחר במיליוני דולרים
2018	\$236	0.50%	\$1,268	1.81%	-\$1,033	\$1,504
2019	\$230	0.49%	\$1,136	1.58%	-\$906	\$1,366
2020	\$209	0.47%	\$1,136	1.71%	-\$927	\$1,345
2021	\$212	0.41%	\$1,344	1.56%	-\$1,132	\$1,556
2022	\$444	0.72%	\$1,358	1.34%	-\$914	\$1,801

נתוני סחר בשירותים עסקיים עם שוויץ (במיליוני דולרים):

שנה	2021	2020	2019	2018
יצוא	1,000	874	774	668
יבוא	515	421	415	406

סחר בשירותים עסקיים, מיליוני דולרים

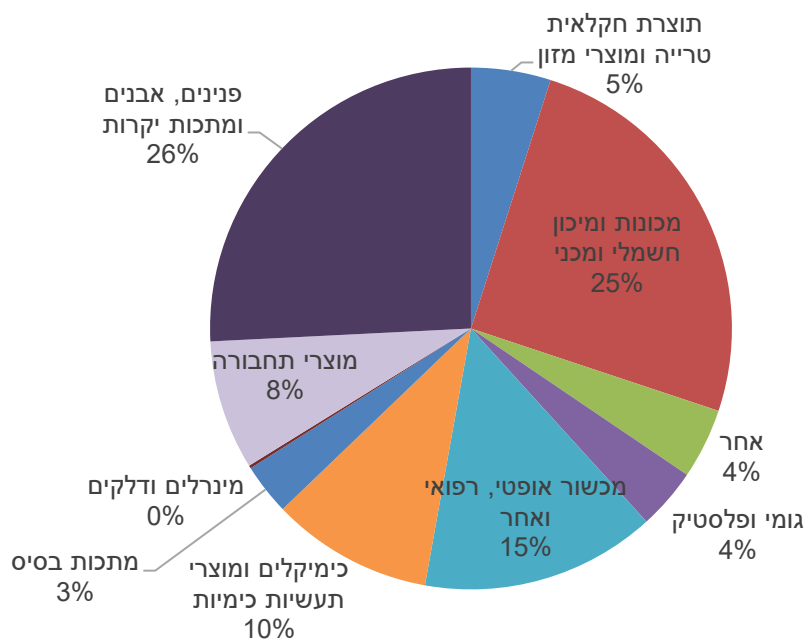
⁵ נתון מבוסס הערכה; עדיין אין נתונים לשנת 2022
⁶ הנתונים לא כוללים יהלומים.

נתוני סחר - טובין ושירותים מאוחד:

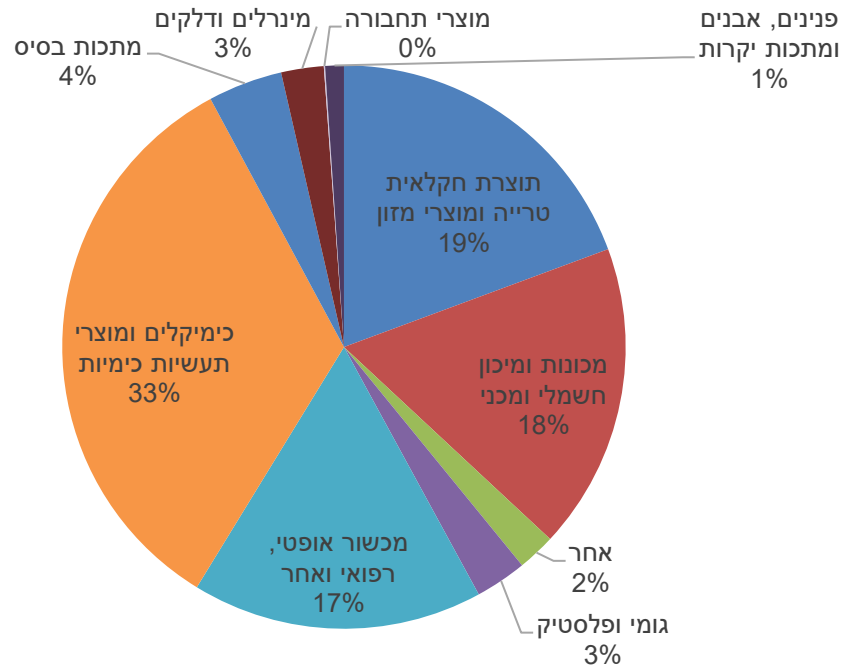
2018		2019		2020		2021		2022		
יצוא	יבוא	יצוא	יבוא	יצוא	יבוא	יצוא	יבוא	יצוא	יבוא	
\$236	\$1,268	\$230	\$1,136	\$209	\$1,136	\$212	\$1,344	\$444	\$1,358	סחורות, במיליוני דולרים
\$668	\$406	\$774	\$415	\$874	\$421	\$1,000	\$515	\$1,144.31	\$559.35	שירותים, עסקיים, במיליוני דולרים
\$904	\$1,674	\$1,004	\$1,552	\$1,083	\$1,557	\$1,212	\$1,859	\$1,588	\$1,917	סה"כ סחורות ושירותים, עסקיים, במיליוני דולרים
0.90%	1.80%	0.95%	1.67%	1.01%	1.77%	0.93%	1.65%	1.08%	1.47%	אחוז מתוך סה"כ יצוא/יבוא

תמהיל יצוא הסחורות מישראל לשוויץ - 2022:

תמהיל יבוא הסחורות משוויץ לישראל:

הסכמי סחר הדדיים בין ישראל ושוויץ:

שם ההסכם	שנת חתימה על ההסכם	האם ההסכם בתוקף?
הסכם אזור סחר חופשי – אפס"א	1992	כן
אמנה למניעת כפל מס	2003	כן
רשות החדשנות והגוף המקביל השוויצרי (InnoSuisse) – הסכם שת"פ	2018	כן

השקעות של חברות שוויצריות במשק הישראלי

היקף ההשקעות הזרות השוויצריות בישראל עומד על למעלה מ-4.3 מיליארד ₪. כמו כן, חברות שוויצריות הפעילות בישראל במספר מגזרים מעסיקות יותר מ-6,200 ישראלים. ניכר ביקוש להשקעות באקוסיסטם הישראלי, הן ע"י קרנות הון סיכון שוויצריות, בעיקר כאלה המשוייכות לתאגידים שוויצריים גדולים (CVCs), והן ע"י מוסדות פיננסים, בנקים וגופי השקעה נוספים. הסקטורים העיקריים בהם ניכר ביקוש להשקעות הם: סייבר, פודטק, ביוטק, אינשורטק, קלינטק וקליימטק, התייעלות אנרגטית, אגרוטק וניו מדיה.

שת"פ במו"פ:

ב-2018 נחתמה הצהרת כוונות לשיתוף פעולה בחדשנות טכנולוגית, בין רשות החדשנות הישראלית לבין מקבילתה השוויצרית - InnoSuisse. חברות המעוניינות להגיש בקשות לתמיכה בפרויקטי

מיו"פ משותפים עם חברות שוויצריות יכולות לעשות כן דרך תכנית Eureka⁷, כאשר הגוף מרכז את הטיפול בתכנית בארץ היא רשות החדשנות. בפברואר 2022 התפרסם לראשונה קול קורא משותף לרשויות החדשנות מישראל ומשוויץ ובו מוזמנות חברות עסקיות משתי המדינות להעביר הצעות לקבלת מימון לפרוייקטים של שת"פ עסקי/טכנולוגי, בדגש על תחום הרחפנים. ב-2023 סוכם הסכם מיו"פ טרי-לטרלי בין ישראל, שוויץ ושבדיה בתחום הפודטק. בנוסף, ישנם מספר שיתופי פעולה מוצלחים במיו"פ בין רשות החדשנות ותאגידים שוויצרים מובילים וחברות פארמה. הרשות, יחד עם הנספחות הכלכלית בשוויץ, אף ריכזה ביקורי סקאוטינג מול חברת הרכבות השוויצרית SBB, חברת Swatch ונובארטיס.

תובנות הנספחת

קיימים לא מעט קווי דמיון בין הכלכלה השוויצרית לכלכלה הישראלית: מדובר בכלכלות קטנות יחסית, המתבססות על טכנולוגיה וחדשנות כמנוף לצמיחה כלכלית. בשתי המדינות החקלאות היא סקטור רגיש והממשלות בשתי המדינות פועלות באופן היסטורי לתמוך ולשמר את החקלאות והחקלאים, גם מסיבות הקשורות להיבטים שאינם כלכליים באופן ישיר (כגון שימור ערכי מסורת, פיתוח אזורי ספר, שמירת שטחים ירוקים וכדומה). יחד עם זאת, אחד מן ההבדלים הבולטים בין שתי הכלכלות הוא שבעוד שבישראל קיימת דומיננטיות של חברות סטארט אפ ויזמות עסקית כמנוף לצמיחה כלכלית, הרי שבכלכלה השוויצרית, שאף היא מבוססת על טכנולוגיה וחדשנות, ניתן משקל חשוב לחברות רב לאומיות שנוכחותן בריכוז גבוה במשק אחד קטן יחסית, מביא לבולטות של שוויץ בכלכלה העולמית. תהליכי הפיתוח בתעשייה השוויצרית הם ארוכים, ממוסדים יותר ופחות "שוברי מוסכמות" או יצירתיים.

ניתן לומר שבעשור האחרון "גילו" החברות השוויצריות את ישראל. ניתן לראות ריבוי של משלחות עסקיות היוצאות משוויץ לישראל, בענפי התעשייה והכלכלה השונים (ICT, סייבר, פודטק, תחבורה חכמה, פארמה ומדיקל ועוד), על מנת להתרשם וללמוד מהאקו-סיסטם לחדשנות ויזמות עסקית. הדבר מוצא ביטוי גם בפתוחות ונכונות לקלוט, להשקיע ולרכוש טכנולוגיות ישראליות. רשות החדשנות השוויצרית (INNOSUISSE) ערה להתפתחות זו וחתמה לפני ארבע שנים על הצהרת כוונות לשת"פ עם רשות החדשנות בישראל. זו התפתחות חשובה המדגישה שגם ממשלת שוויץ מחויבת לקדם באמצעות תקציבים ממשלתיים את השת"פ הטכנולוגי-עסקי עם ישראל ועם חברות ישראליות.

ואכן, ישנן הזדמנויות רבות לשיתוף פעולה בין חברות ישראליות המפתחות טכנולוגיות ופתרונות בסקטורים רבים לבין חברות שוויצריות, ובראשן בנקים ומוסדות פיננסיים, רשתות ותעשיות מזון, חברות פארמה וספקי שירותי בריאות, חברות ציבוריות שוויצריות (חברת הרכבות, הדואר השוויצרי וכד') ועוד. עיקרי פעילותה של הנספחות המסחרית של ישראל בשוויץ מושקע באפיקים אלו.

משבר הקורונה - מגפת הקורונה הכתה גם בשוויץ ובכלכלה השוויצרית. ממשלת שוויץ היססה בתגובתה הראשונית עם פרוץ המגפה מכיוון שחששה לסגור גבולות עם מדינות שכנות (גרמניה,

⁷ <https://www.eurostars-eureka.eu>

איטליה, צרפת) על מנת שלא לפגוע בסחר ובכלכלה. אולם, שוויץ שילמה על כך מחיר כבד יחסית בתחילת המגיפה, בכך שהייתה לאחת המדינות בהן שיעור הנדבקים בנגיף, ביחס לגודל האוכלוסייה, היה מהגבוהים בעולם. מאז מרץ 2020, נקטה ממשלת שוויץ בצעדים שונים, במישור הבריאותי ובמישור הכלכלי, שמטרתם להשתלט על התפשטות הנגיף מחד ולאזן את השפעתו הכלכלית על חברות קטנות ובינוניות ועל שוק העבודה מאידך. ממשלת שוויץ סבסדה שכר עובדים (העלולים להיות מפוטרים) עד כדי גובה של 80% מההכנסה המבוטחת שלהם בתמורה לכך שהמעסיקים שלהם יימנעו מפטורייהם; והעניקה חבילות סיוע כהלוואות ללא ריבית בגובה של עד חצי מיליון פרנק שוויצרי לעסקים קטנים ובינוניים שהכנסותיהם נפגעו כתוצאה מהמגפה. בנוסף, העניקה ממשלת שוויץ סיוע ספציפי לחברת התעופה השוויצרית Swiss. הצעדים הללו הוכחו כיעילים מאוד: מספר קטן מאוד של עסקים נסגר עד כה ובמקביל גם שיעור האבטלה (שהיה נמוך מאוד, פחות מ-5%) כמעט ולא זינק מעלה. בהמשך חל שיפור משמעותי במדדי התחלואה והתמותה מהקורונה ונראה שממשלת שוויץ מצליחה להשיג שליטה על המגיפה, גם בעזרת חיסונים של חלקים רבים באוכלוסייה. שיפור זה התבטא בהסרת מגבלות על התכנסות ומגבלות על עסקים, כמו גם על הכניסה לשוויץ. לאחר ההתאוששות מהגל האחרון של זן האומיקרון, ברבעון הראשון של 2022, החל תהליך של הסרת מגבלות על הפעילות העסקית ולמעשה הפעילות הכלכלית חזרה באופן מלא לשגרה ששררה לפני המגיפה.

בהתאם למגמות בעולם, גם הבנק המרכזי של שוויץ העלה ריביות בשנה וחצי האחרונות במטרה להילחם באינפלציה. הריבית עלתה לראשונה מהתחום השלילי בספטמבר 2022 (לאחר שהאינפלציה טיפסה לשיעור של 3.5% - שיעור הריבית הגבוה ביותר שלה בשוויץ מזה 3 עשורים), מה שהציב את שוויץ כמדינה האחרונה שעלתה מסביבת ריבית שלילית לחיובית באירופה. לאחר מס' העלאות, התייצבה הריבית על 1.75% ביוני האחרון. החל מפברואר 2023, ניכרת ירידה בשיעורי האינפלציה ונכון לאוגוסט 2023, היא עומדת על 1.6% בשנה.

התפתחות חשובה נוספת קשורה לענף הבנקאות השוויצרי. במהלך 2023 רכש בנק UBS, הבנק הגדול בשוויץ, את בנק קרדיט סוויס - הבנק שהיה השני בגודלו בשוויץ ומהידועים בעולם - בעקבות משבר חריף אליו נקלע וסיוע של עשרות מיליארדי פרנק שוויצרי שקיבל מהבנק המרכזי של שוויץ, על מנת למנוע את קריסתו. כחלק מהסיוע הממשלתי שניתן לקרדיט סוויס וכדי לשמור על הציבות הפיננסית ולמנוע נזק לכלכלה השוויצרית, הגיע הבנק המרכזי של שוויץ להסכם עם בנק UBS בדבר רכישת בנק קרדיט סוויס על ידו וכיסוי הפסדים שייגרמו ל-UBS כתוצאה מהרכישה. מטרת המהלך היתה צמצום סיכונים לערבונות הממשלה השוויצרית, שניתנו כנגד הלוואות לקרדיט סוויס, ככל הניתן. המהלך היכה גלים בשוויץ ובעולם, בייחוד לאור קריסת שני בנקים נוספים - אמריקאיים. למרות האמור, כלכלת שוויץ - והמגזר הפיננסי בה - נחשבים ליציבים ואמינים מאד.